

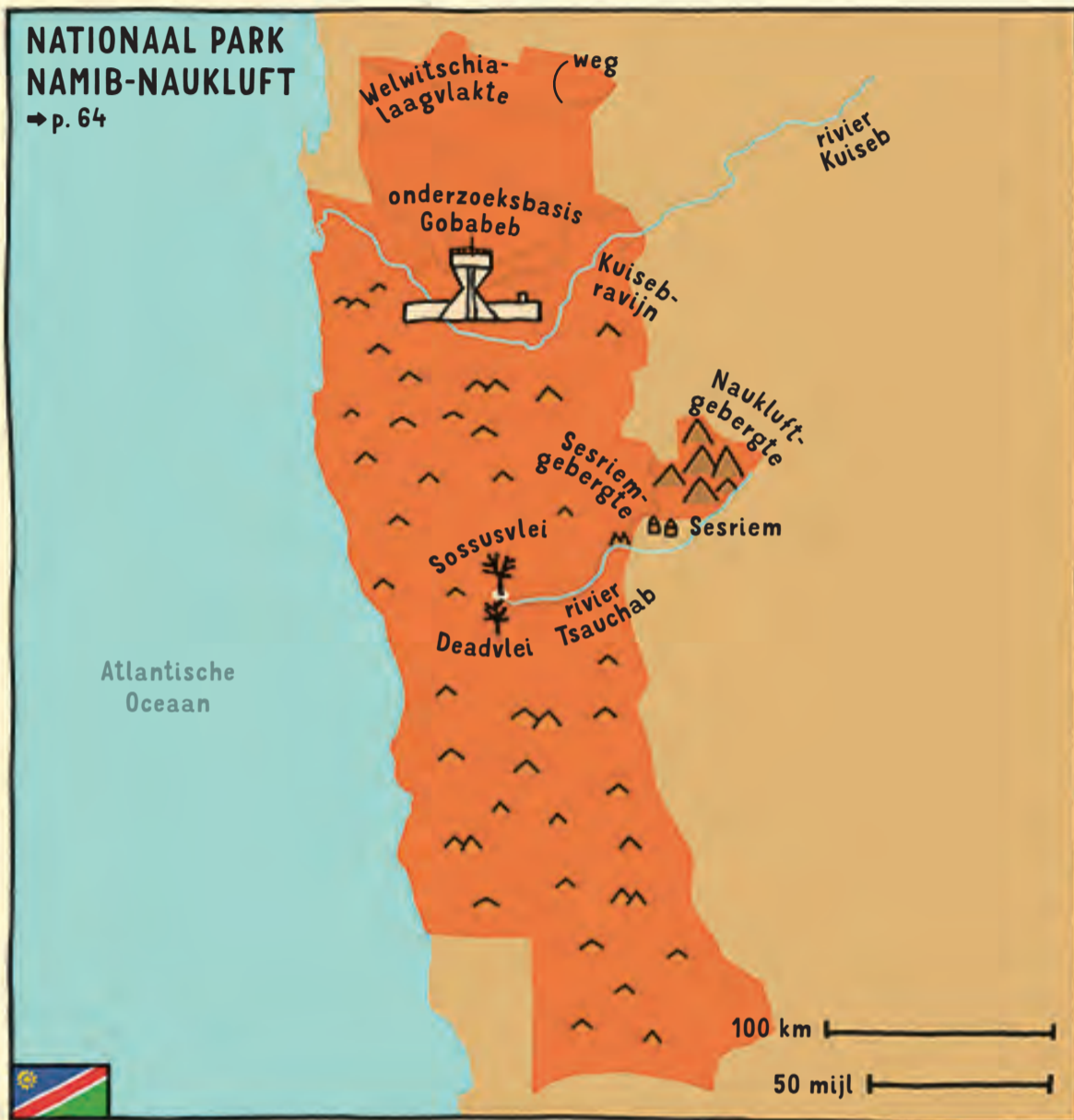
GA JE MEE NAAR YELLOWSTONE?

★ EEN WERELDREIS LANGS NATIONALE PARKEN ★

ALEKSANDRA MIZIELIŃSKA EN DANIEL MIZIELIŃSKI

VERTAALD DOOR GREET PAUWELIJN

NATIONAAL PARK BIAŁOWIEŻA

★ POLEN ★ OPPERVLAKTE: 105.17 km² ★ GESTICHT IN 1932 ★

wasbeerhond

witte ooievaar

Narewkavallei

haas

raaf

eland

edelhart

Europese bever

konik

Paleispark

bosuil

dwerguil

zomereik

eik Maciek

Hallo, ik ben Ula!

gewone eekhoorn

grijze wolf

ree

grote bonte specht

boom-marter

das

everzwijn

Hallo, ik ben Kuba!

Europese bizon of wisent

Europese lynx

wezel

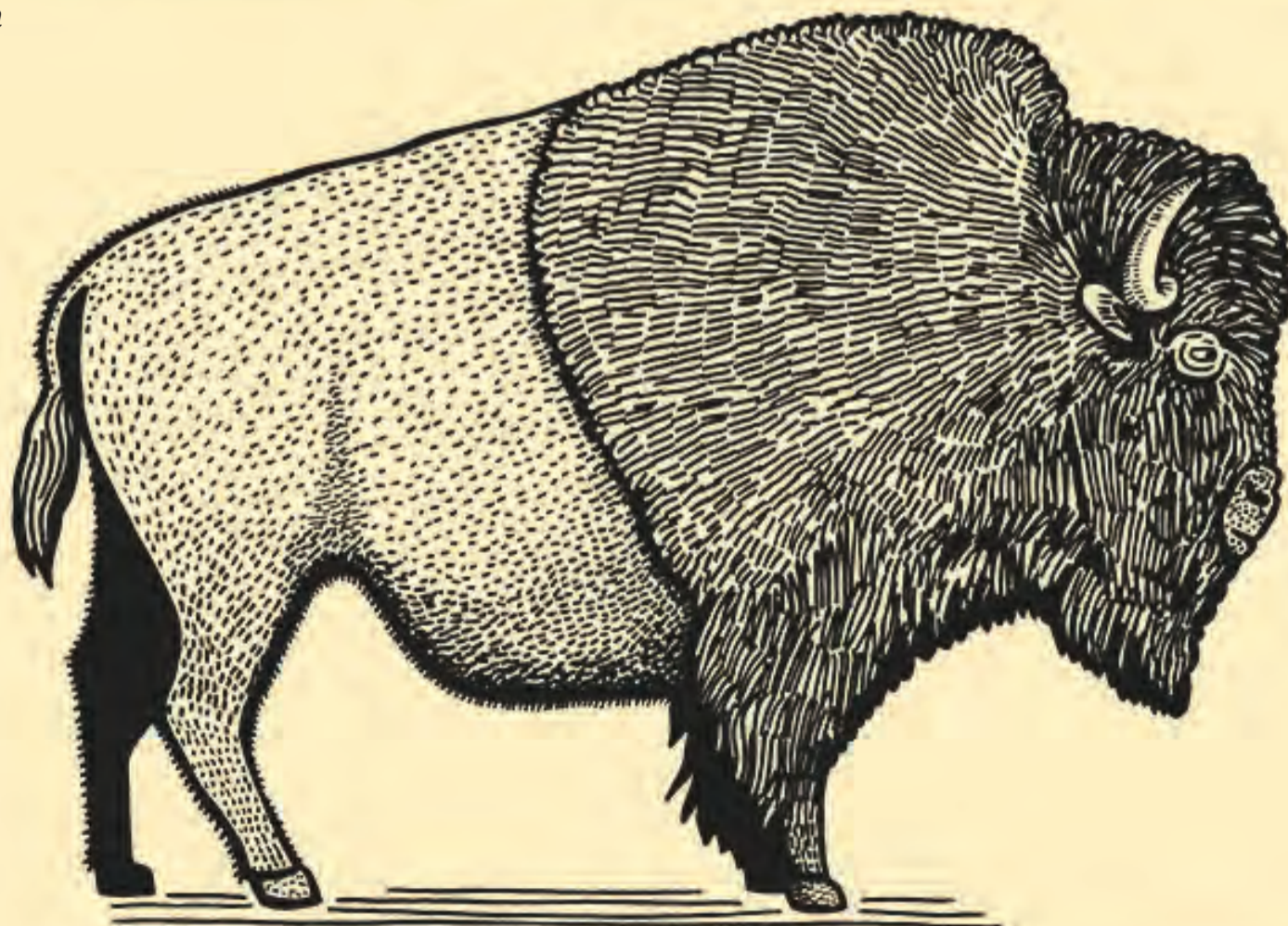
boswachtershuis Dzedzinka

Oost-Europese egel

vos

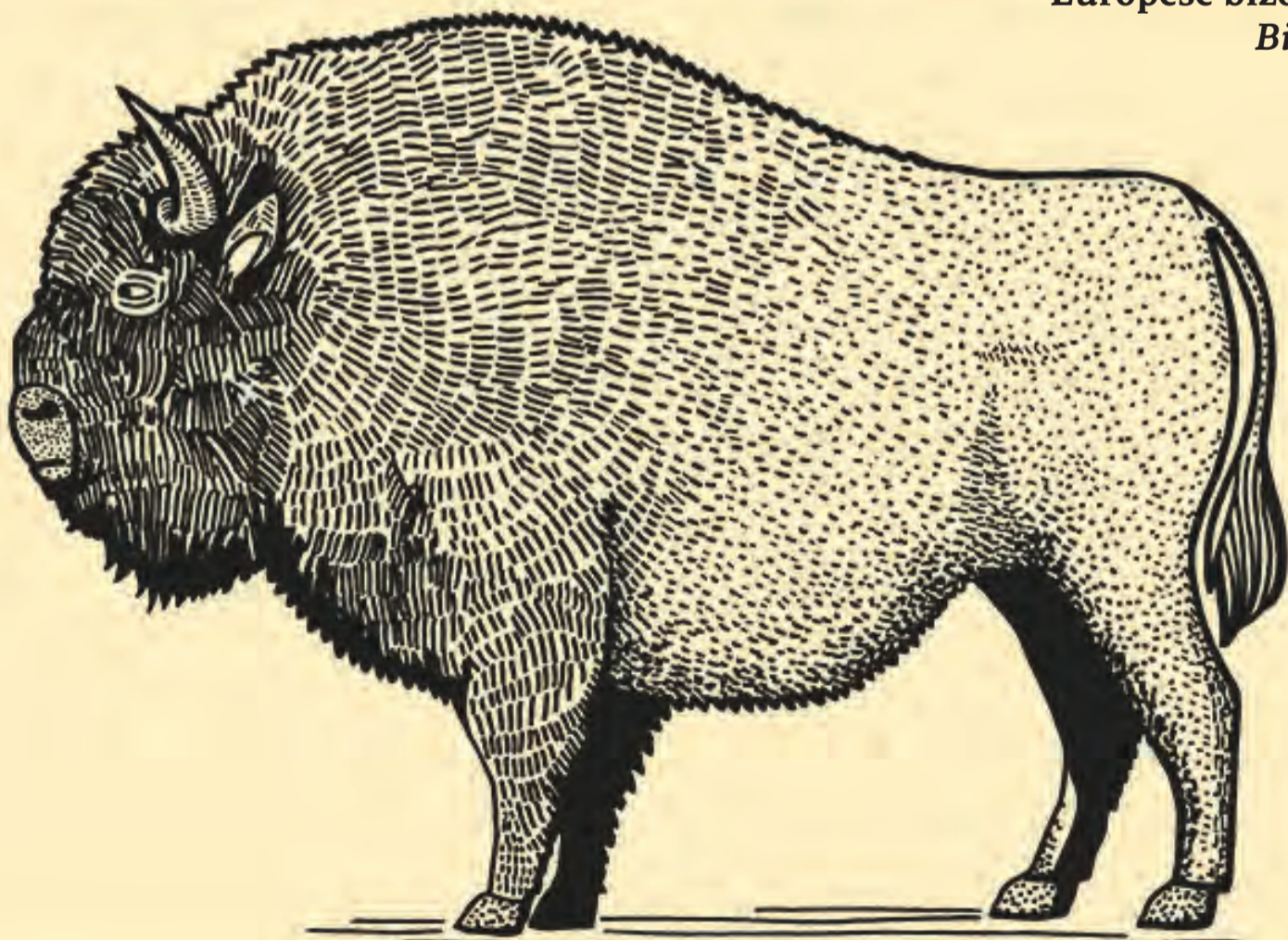

Amerikaanse bizon
Bison bison

Europese bizon of wisent
Bison bonasus

Anthoni!
Ben je daar?

boosuil

Blansschorskever

kopereiser

wihalsvliegenvanger

Buprestis splendens

dwerguil

ruige dennenschorskever

sparrenschorskever

boommarter

vliegend hert

roodgerande houtzwam

letterzetter

Europese lynx

roze sparenhoutzwam

Dag Anthoni,
het is hier wel druk
bij jullie.

Eindelijk!
Hier is het.

Ja, natuurlijk!
Iedereen wil hier zijn.
Er is eten in overvloed. Waar je
ook klopt, zit er houtworm.
Echt een aanrader!

Bedankt, maar ik
probeer niet te veel
insecten te eten.
Nog niet overwogen om
vegetariër te worden?

drietenspecht

?
Ik vegetariër worden en geen
houtwormen meer eten?
Weet je wel hoeveel er hier
zitten? Zoveel heerlijke larven!
Hemelser bestaat niet.

Ik eet bijvoorbeeld
sinds kort alleen maar
zaden en vruchten.

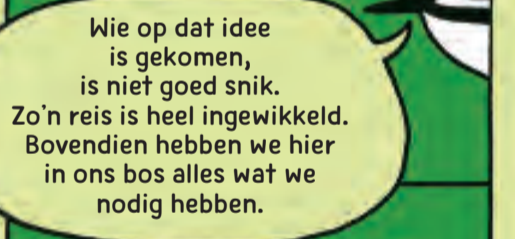

Natuurlijk, dat is
nu eenmaal wat
eekhoorns eten! Wat
een opoffering!

Maar nu terzake,
of mijn ontbijt gaat
ervandoor.

We willen graag je raad
inwinnen over iets. We
denken eraan om naar
Amerika te vliegen...

Wie op dat idee
is gekomen,
is niet goed snik.
Zo'n reis is heel ingewikkeld.
Bovendien hebben we hier
in ons bos alles wat we
nodig hebben.

... en we vroegen
ons af waar te
beginnen.

Pfff...

Nou, goed dan.
Ik ken iemand.
Een duif, een stadsduif.
Met stadsmanieren. Hij heet Filip
en woont niet ver van hier.
Elke woensdag spreekt hij hier
in de vallei af met Henio,
de nachtzwaluw. Vraag het
hem eens. Hij weet alles...
Maar nu moet ik
echt gaan.

Wist je dat
Anthoni hier
nog maar pas
woont?

O ja?

In zijn bos werden alle
dode bomen omgehakt en
verwijderd. Daardoor was
Anthoni zijn woonplek
kwijt en had hij ook
moeite om voedsel te
vinden. Bij ons is het
helemaal anders...

Wat is het
plan nu?

We wachten
op Filip.
Die komt
overmorgen.

Voordat de mens zijn intrede maakte op aarde, op dieren begon te jagen en bomen om te hakken, besliste de natuur over het leven in de bossen. Helaas resten er slechts weinig bossen die niet door de mens zijn verstoord. Deze oerwouden behoren tot de meest bruisende plekken op aarde en herbergen een ongekende rijkdom aan dier- en plantensoorten.

Tegenwoordig zijn de meeste bossen in Polen en Europa door de mens aangeplante, commerciële bossen waar bomen worden geplant en omgehakt om hout te winnen. Hier worden dode bomen meestal geruimd, omdat houtworm er massaal in gaat huizen. Deze insecten zijn schadelijk voor de houtproductie omdat ze zich ook voeden met levende bomen, waardoor die afsterven.

Lang geleden was een groot deel van Europa ook bedekt door een dicht bos. Het bos van Białowieża is een van de best bewaarde restanten ervan. Dit is waar Kuba en Ula wonen.

Het is niet volledig een oerwoud, omdat de mens het eeuwenlang intensief heeft gebruikt en omgevormd. Toch zijn er delen van het natuurlijke woud bewaard gebleven, omdat de mens die plaatsen alleen heeft gebruikt om er bijvoorbeeld hout te winnen of paddenstoelen en bessen te plukken. Zo zijn bepaalde plekken in grote mate onaangeroerd.

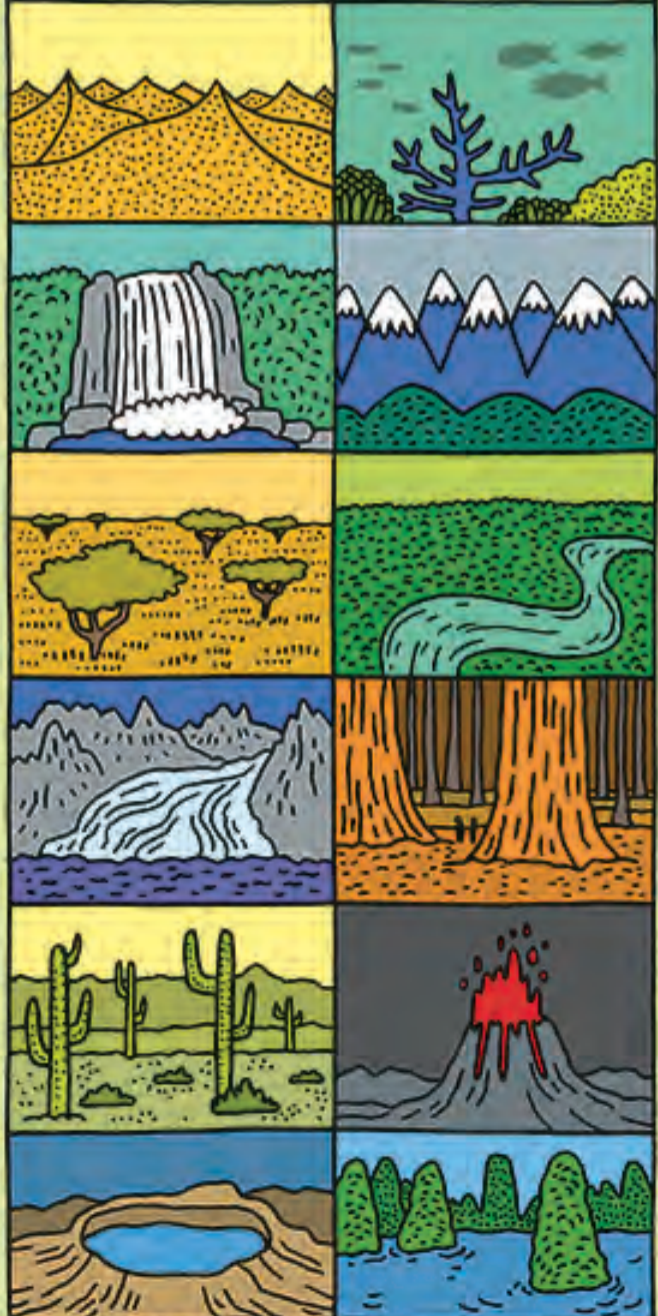
Een deel van dit woud is nu een nationaal park. De omgevallen en afgeknapte bomen worden er niet weggehaald. Voor veel zeldzame diersoorten zijn die oude, rotte boomstammen van levensbelang. Voor andere vormen ze een ideale schuilplaats of een plek waar ze veel voedsel vinden.

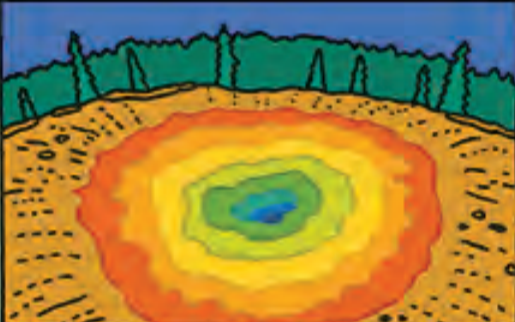
De Amerikanen kwamen als eersten op het idee om een nationaal park te openen. Ze waren zo onder de indruk van de wilde natuur rondom de Grand Canyon van de rivier Yellowstone dat ze besloten om daar een groot gebied af te bakenen waar de planten, de dieren en het landschap beschermd konden worden tegen de mens. Ze beschouwden het als een nationale schat, waar de huidige en toekomstige generaties van konden genieten.

Wereldwijd bestaan nu duizenden nationale parken.

Sommige parken werden gesticht op plekken met uitzonderlijke natuurverschijnselen en -objecten.

Warmwaterbronnen in het Nationaal Park Yellowstone

Andere dienen om zeldzame dieren te beschermen die nergens anders voorkomen.

De berggorilla in het Nationaal Park Wirunga in de Democratische Republiek Congo

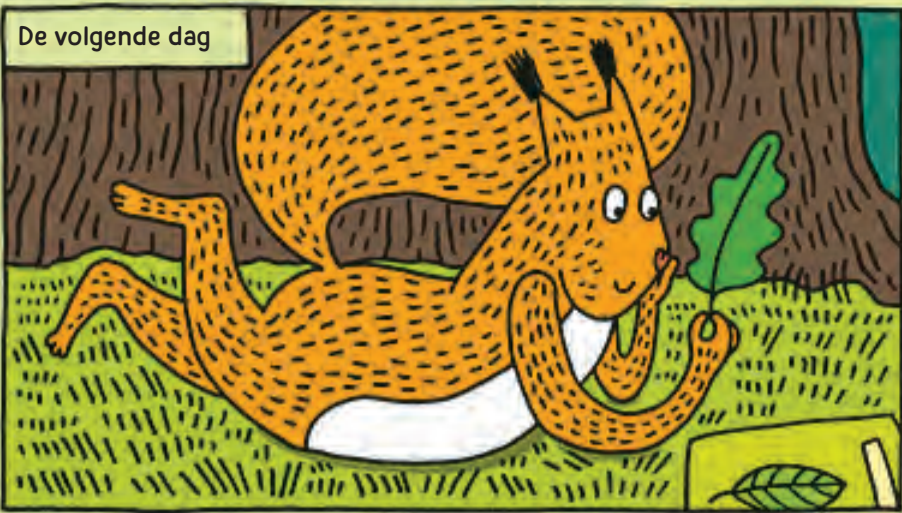

Nog andere parken beschermen landschappen en biotopen die vroeger vaak voorkwamen maar die door de oprukkende beschaving alleen in kleine gebieden bewaard zijn gebleven.

De prairie in het Nationaal Park Grasslands in Canada

De volgende dag

In het oerwoud van Białowieża groeien tal van reusachtige en uitzonderlijk hoge bomen. De oudste en dikste zijn eiken, die soms meer dan 400 jaar oud zijn en een omtrek hebben van 7 meter.

De grootste boom in het oerbos is de eik Maciek. Hij is ongeveer 450 jaar oud, is meer dan 40 meter hoog en heeft een omtrek van bijna 7,5 meter.

De oudste bomen ter wereld zijn helemaal geen reuzen. Het gaat om eeuwenoude dennen, waarvan de leeftijd geschat wordt op bijna 5000 jaar. Ze groeien bijzonder traag in uiterst gure omstandigheden, op een rotsachtige bodem hoog in de bergen, waar weinig regen valt. Je vindt ze in het westen van de Verenigde Staten.

Om de alleroudste levende den te beschermen, hielden wetenschappers geheim hoe hij eruitzag en waar hij zich bevond. In 2832 v.Chr., toen hij wortel schoot, zag de wereld er helemaal anders uit. Er waren toen veel minder mensen op aarde dan nu. Omdat ijzer nog niet bekend was, werd al het gereedschap uit brons gemaakt. In Mesopotamië, Egypte, de Indusvallei, China en Peru ontwikkelden zich toen de oudste beschavingen ter wereld.

In 1569, toen de eik Maciek nog een jong boompje was, bestonden er nog geen kranten en waren de eerste aardappelen uit Amerika net aangekomen in Europa.

In die periode hielden imkers bijen in het oerwoud van de Białowieża.

In de stam van reusachtige bomen, meestal dennen, hakten ze hoog boven de grond enorme holtes, kloskorven genoemd. De woudbijen werden naar die korven gelokt door de geur van honing en kruiden om daar hun nest te bouwen. Om de honing en bijenwas te kunnen oogsten verjaagden de imkers de bijen door middel van rook, wat soms tot bosbranden leidde.

Mogelijks woonden er toen dieren die nu uitgestorven zijn, zoals de tarpan.

De imkers verdwenen meer dan 100 jaar geleden uit het oerwoud. De restanten van de kloskorven dienen nu alleen nog als bezienswaardigheid.

Gedurende duizenden jaren bevolkten oerossen de Europese en Aziatische oerwouden. Ze waren echter een populair jachtobject. In de 18de eeuw waren er alleen in Oost-Europa nog kleine aantallen van te vinden. In 1755 werd in Pruisen de laatste oeros geveld.

Straks steekt die kerel ons woud nog in de fik!

Voor ze in de 19de eeuw door jagers werden uitgeroeid, woonden er bruine beren in het oerwoud.

Daarna is het mijn beurt!

De tarpan was een klein, wild paard dat op het einde van de 19de eeuw uitstierf.

In het Nationaal Park Białowieża worden Poolse paarden gefokt die op de uitgestorven tarpan lijken.

Binnen 450 jaar ben ik even groot als eik Maciek.

NATIONAAL PARK BIAŁOWIEŻA

GELEGEN IN DE OOST-EUROPESE LAAGVLAKTE

BIJNA VOLLEDIG INGENOMEN DOOR BOS

HAAGBEUKEN, LINDEN, EIKEN, ESDOORNS EN SPARREN KOMEN HIER HET MEEST VOOR.

ZOMEREIK*

SPARRENAPPEL

FIJNSPAR

ISOPYRUM THALICTROIDES

EIKELS

IN HET OERBOS BIAŁOWIEŻA GROEIEN VOORNAMELIJK SPARREN EN DENNENBOMEN.

GROVE DEN

DENNENAPPEL

NOORSE ESDOORN

DASLOOK

WORDT SINDS DE OUDHEID GEGETEN,
HEEFT GENEESKRACHTIGE EIGENSCHAPPEN

ZWARTE
ELS

ZACHTE
BERK

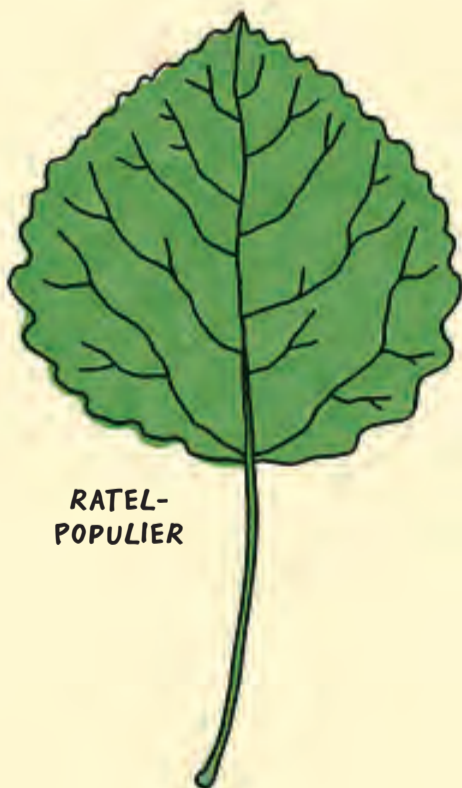
RUWE
BERK

ES

BOSORCHIS

RATEL-
POPULIER

HAAGBEUK

WINTERLINDE

* TENZIJ ANDERS AANGEGEVEN,
ZIJN DE PLANTEN IN ULA'S
NOTITIES GETEKEND
OP EEN SCHAAL VAN 1:1.

Woensdag

Zie jij hier ergens een duif?

Twee uur later

Heeft Anthoni niet gezegd WAAR in de Narewkavallei?

Ik heb het hem eerlijk gezegd niet gevraagd.

Ik denk dat ik hem zie.

Ja, dat is hem. Ik herken Henio, de nachtzwaluw.

Henio, bedankt dat je in de zon wil zitten. Hier op de buiten zijn jullie allemaal zo schrikachtig.

Mmm...

In de stad, daar wordt pas geleeft! Zou je niet willen verhuizen?

Niet echt, nee.

Ik kan je een gratis plekje geven onder het raam van het stadhuis. Stel je voor, HET STADHUIS. Daar moet je zijn om gezien te worden!

Waarom ben je zo futloos vandaag?

Ik heb vannacht een beetje te veel rondgevlogen.

Jeetje!
Wat is er gebeurd?

Euh...
Niets.

Hij komt uit de stad.

Hallo!

O, hallo.

Help!

Even later

Ik begrijp je. Ik zou ook geschrokken zijn van mezelf.

We moeten iets vragen. We willen naar Amerika en weten niet hoe we daar kunnen geraken.

Mmm, naar Amerika?

Blijkbaar weet jij alles?

Daar kun je van op aan!

Even nadenken...

Eerst moeten we tickets kopen.

Ik wilde net hetzelfde zeggen.

Waarschijnlijk het best online.

Ik ben nog nooit op een luchthaven geweest...

Regelen we wel. Dat is een makkie.

Ik ben al vaak op de luchthaven geweest.

Perfect! We hebben iemand nodig zoals jij!

Heb je geen zin om mee te gaan?

Wow!

Natuurlijk!

Cool!

Een paar dagen later

Wat zijn jullie aan het doen?

We zijn de reis aan het uitstippelen.

Kun je mijn tandenborstel inpakken?

Tuurlijk, heb je anders niets nodig?

Wat denk je?

Alles ligt al klaar.

Wat nu?

Euh...

Mmm...

Geen idee!

Je zei dat je hier vaak bent geweest.

Ik ga op zoek naar de toiletten.

Twee uur later

Hoelang nog?

Wat was dat?

Ik denk dat we de motor kwijt zijn!

Negen uur later

Op de luchthaven in de Verenigde Staten

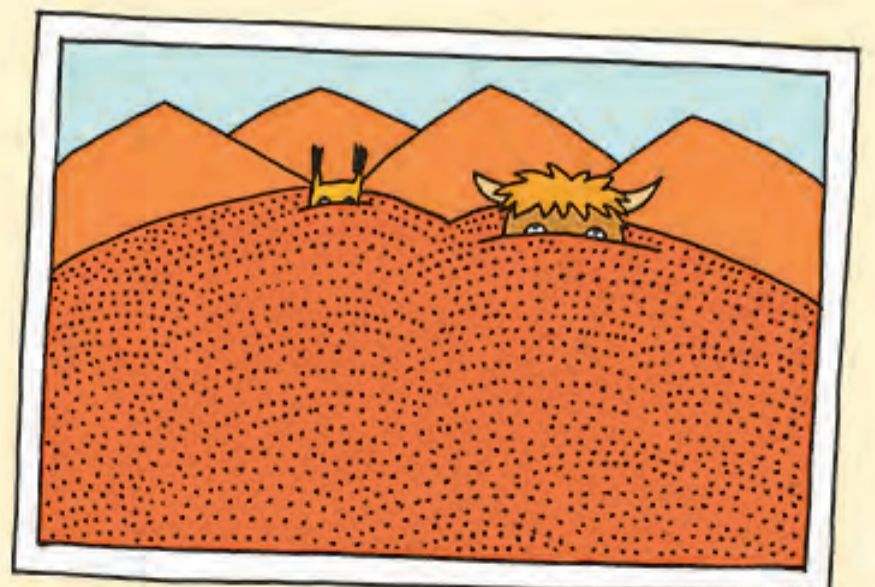
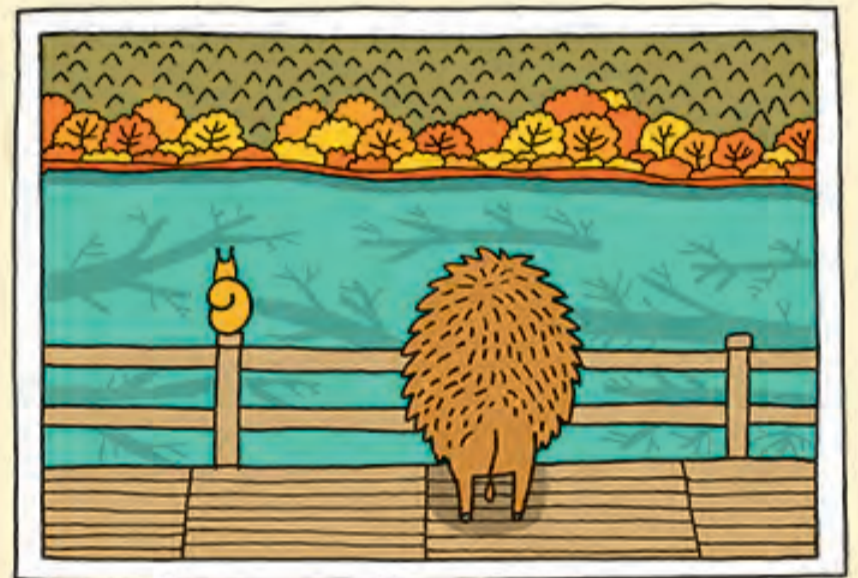
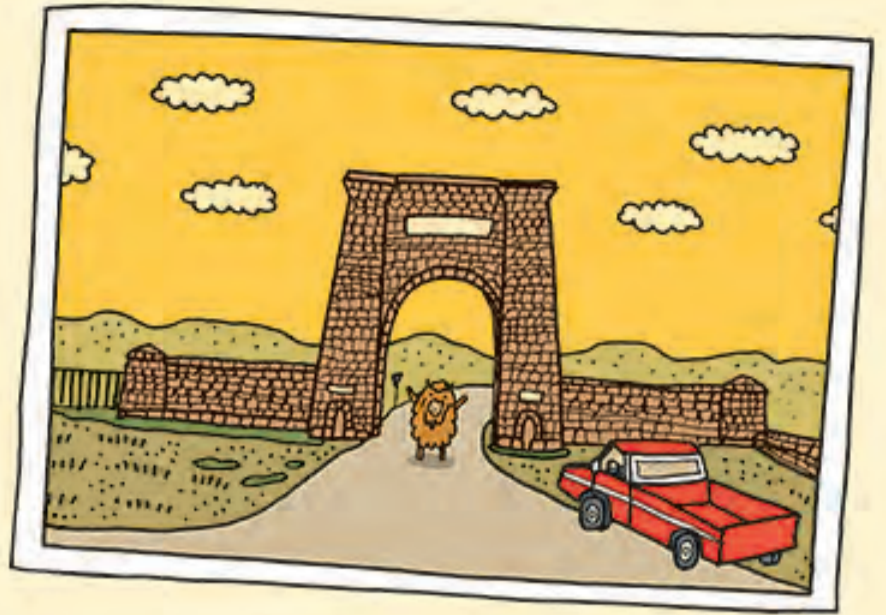
Paspoort, alstublieft.

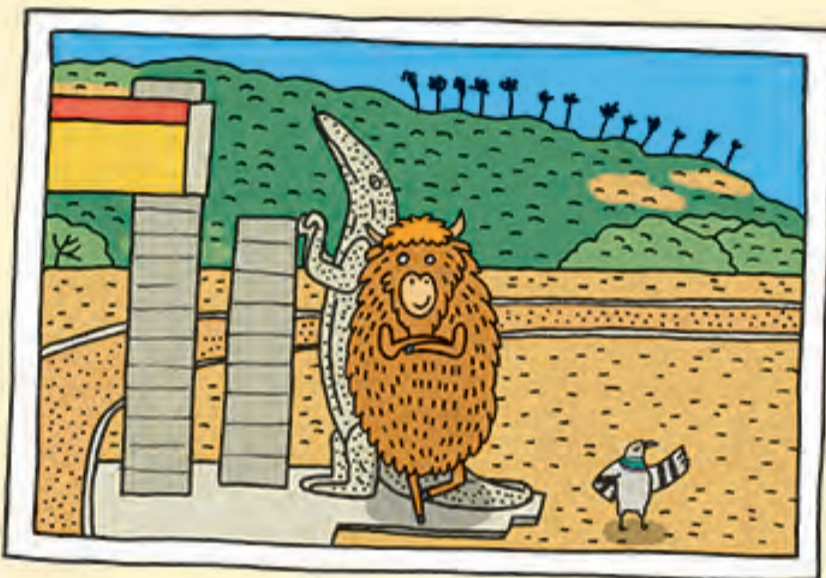
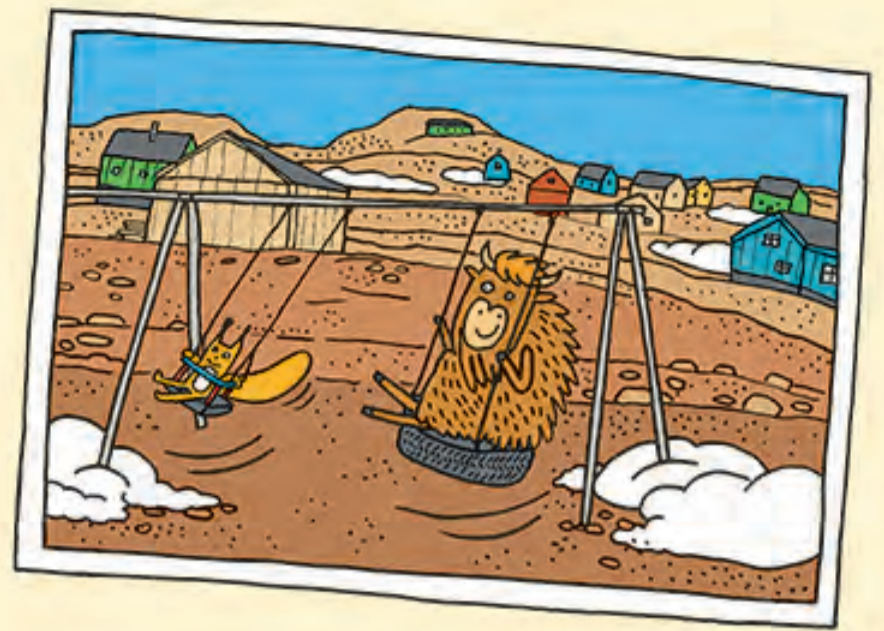
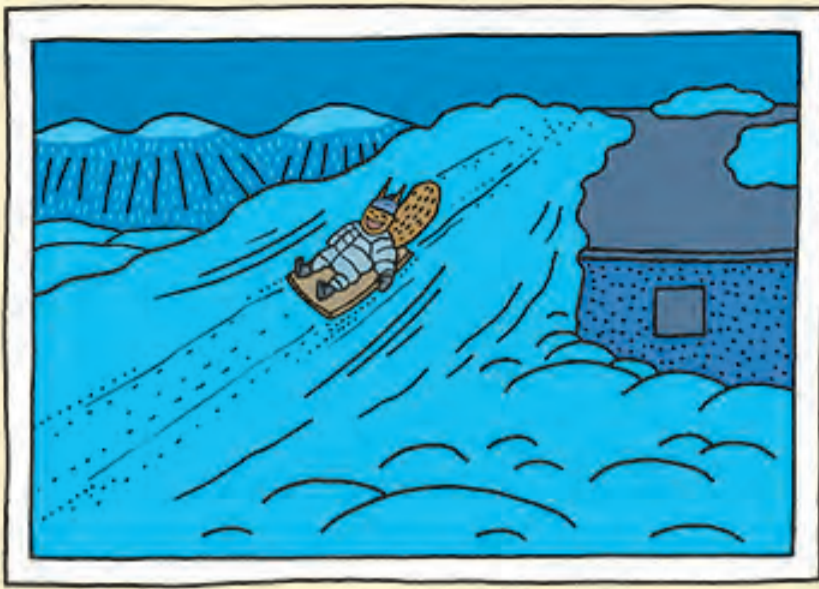
Zes uur later, op de autoweg in de staat Montana

Ula's notities

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Oorspronkelijke titel: *Któreży do Yellowstone? Dzika podróż po parkach narodowych.*
Oorspronkelijke uitgever: Wydawnictwo Dwie Siostry, Warschau, 2020

© Copyright by Aleksandra Mizielińska and Daniel Mizieliński, 2020
© Copyright Nederlandse uitgave, Uitgeverij Lannoo nv, Tiel, 2020

Vertaling © Greet Pauwelijn
Opmaak: Keppie & Keppie

D/2020/45/64
NUR 223, 232
ISBN 978 94 014 6638 7

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.